

Motion till riksdagen 2006/07:A36

av **Ulf Holm m.fl. (mp)**
med anledning av prop. 2006/07:111

Bättre möjligheter till tidsbegränsad anställning, m.m.

Förslag till Riksdagsbeslut

1. Riksdagen beslutar, med avslag på regeringens förslag i denna del, att om en arbetstagare under en femårsperiod varit anställd hos samma arbetsgivare i allmän visstidsanställning i sammanlagt mer än 14 månader övergår anställningen till en tillsvidareanställning.
2. Riksdagen avslår regeringens förslag om att lagreglera möjligheten att träffa avtal för säsongarbete.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tidsbegränsad anställning, oavsett form, bör vara tillåten i maximalt 36 månader under en femårsperiod.
4. Riksdagen avslår regeringens samtliga förslag vad gäller företrädesrätt till återanställning.
5. Riksdagen avslår regeringens förslag att till föräldralediga arbetstagare med tidsbegränsad anställning ska information om lediga tillsvidareanställningar och provanställningar lämnas direkt till arbetstagaren om han eller hon begärt det.

Bakgrund

Den förra mandatperiodens riksdagsmajoritet har beslutat att olika typer av tidsbegränsade anställningar förs samman till en gemensam fri visstidsanställning. Miljöpartiet ansåg, och anser fortfarande, att det är en bra ordning. Det behöver rensas upp bland alltför många tidsbegränsade anställningsformer.

Fel! Okänt namn

Ökning av tidsbegränsade anställningar motverkar jämställdhet

De vanligaste formerna för tidsbegränsad anställning är vikariat, anställningar vid behov samt objekts- eller projektanställningar.

Sammantaget ökade de tidsbegränsade anställningarna med 236 000 mellan 1990 och 2007, från 380 000 till 616 000, enligt uppgifter från arbetskraftsundersökningen (AKU). Andra uppgifter gör gällande att antalet tidsbegränsade anställningar nu överstiger 660 000.

Kvinnor är precis som när det gäller deltidsarbete överrepresenterade bland de tidsbegränsade anställningarna. 353 000 kvinnor har tidsbegränsade anställningar enligt AKU. Motsvarande siffra för männen är 263 000. När regeringen nu ytterligare underlättar för tidsbegränsade anställningar motverkas jämställdheten på arbetsmarknaden, enligt vår mening.

Än mer anmärkningsvärt blir det när det av propositionen framgår att regeringen är medveten om jämställdhetsproblematiken:

Det är idag främst kvinnor som har tidsbegränsad anställning, vilket kan ses som ett hinder för såväl ekonomiskt oberoende som utveckling och karriär. Förslaget att förbättra möjligheterna att träffa avtal om tidsbegränsad anställning kan därmed uppfattas medföra risk för att kvinnors position på arbetsmarknaden försämras ytterligare.

Unga kvinnor har tidsbegränsade anställningar

Den allra otryggaste formen för tidsbegränsad anställning, behovsanställning, har ökat mest. Behovsanställning innebär i princip att arbetsgivaren ringer och erbjuder arbete när behov uppstår. Det är inte ovanligt att sådana telefonsamtal kommer samma morgon under den dag då man vill att den anställde ska arbeta. Behovsanställningarna ökade från 40 000 till 125 000 under perioden 1990–2003. Behovsanställningar är i särklass vanligast bland unga kvinnor som arbetar inom Hotell- och Restaurang, Transport, Handels och Kommunal. På motsvarande sätt ökade objekts- och projektanställningar från 40 000 till 90 000 under perioden 1990–2003.

Tidsbegränsade anställningsformer finns inom alla branscher, bland män och kvinnor, i alla åldersgrupper och bland såväl svenskfödda som utlandsfödda. Till antalen är emellertid skillnaden mycket stor.

Bland unga LO-kvinnor, i åldern 16–24 år, har nästan hälften tidsbegränsade anställningar medan det handlar om en fjärdedel bland unga LO-män.

I en jämförelse mellan svenskfödda och utlandsfödda är förhållandet det samma, fast med skillnaden att det för utlandsfödda är betydligt högre siffror för såväl kvinnor som män. Av detta kan vi dra slutsatsen att den genomsnittlige personen med tidsbegränsad anställningsform är en ung invandrarkvinna som arbetar i hotell- och restaurangbranschen.

Svårt att få teckna hyreskontrakt

Argumentet att arbetsgivarna behöver flexibla anställningsformer är ibland relevant. Problemet är att viktiga delar av det övriga samhället inte agerar utifrån samma tankesätt; där är det dåligt med flexibiliteten. Det är t.ex. vanligt att banker och andra kreditinstitut inte beviljar lån till köp av bostad och andra nyttigheter. På samma sätt är det svårt att få teckna ett hyreskontrakt om fast anställning saknas.

I den allmänna debatten hörs ofta argumentet att en stor del av den nuvarande unga generationen är ointresserad och till och med avvisande till fasta anställningar. Det skulle motverka deras frihetssträvanden och vilja att fritt kunna röra sig i världen. Fasta anställningsformer skulle motverka dessa intressen, resoneras det.

Huruvida detta resonemang är sant eller inte kan förstås diskuteras. Men oss veterligen finns det inga undersökningar som visar att den unga generationen ser en motsättning mellan fasta anställningar och personlig frihet. Det kan lika gärna vara tvärtom – att man ser en frihet med en någorlunda säker anställning som i sin tur under överskådlig tid garanterar en lön som ger rimliga planeringsförutsättningar för boende, resor och annat som känns viktigt för ett bra och innehållsrikt liv. Det mesta talar för att resonemanget om att unga önskar tidsbegränsade anställningsformer är en myt.

Det var mot denna bakgrund, att de tidsbegränsade anställningarna ökar närmast okontrollerat, som den förra riksdagsmajoriteten bestämde sig för att använda lagstiftningsinstrumentet för att begränsa arbetsgivarnas överutnyttjande av tidsbegränsad anställning.

14 i stället för 24 månader

Regeringen föreslår att om en arbetstagare under en femårsperiod varit anställd hos samma arbetsgivare antingen i allmän visstidsanställning i sammanlagt mer än två år eller som vikarie i sammanlagt mer än två år, övergår anställningen till en tillsvidareanställning.

Miljöpartiet står fast vid den tidigare riksdagsmajoritetens uppfattning och föreslår att om en arbetstagare under en femårsperiod varit anställd hos samma arbetsgivare i allmän visstidsanställning i sammanlagt mer än 14 månader, övergår anställningen till en tillsvidareanställning.

Säsongarbete

Regeringen föreslår att avtal om tidsbegränsad anställning ska få träffas även för säsongarbete.

Fel! Okänt namn på

Vi anser i likhet med TCO att det inte finns behov av att reglera avtal om tidsbegränsad anställning för säsonganställda i lagen eftersom säsonganställningar i de flesta fall bör rymmas inom anställningsformen allmän visstidsanställning. Lagen är dessutom dispositiv, vilket betyder att parterna har möjlighet att teckna avtal som anpassas till de specifika förutsättningar som gäller i en bransch.

Miljöpartiet yrkar därmed avslag till regeringens förslag om att avtal om tidsbegränsad anställning ska få träffas även för säsongarbete.

Begränsa tidsbegränsad anställning

Regeringen anser inte att det behövs någon gräns för hur länge en arbetstagare får vara tidsbegränsat anställd. De menar att kombinationer av olika former av tidsbegränsade anställningar kommer att vara ovanliga.

Miljöpartiet delar inte regeringens bedömning i detta avseende. Tvärtom visar erfarenheten att visa arbetsgivares uppfinningsrikedom är stor när det gäller att hitta former för att kringgå löntagarnas rätt till rimlig anställningstrygghet. Mot den bakgrunden föreslår vi att tidsbegränsad anställning, oavsett form, bör vara tillåtet i maximalt 36 månader under en femårsperiod.

Företrädesrätt till återanställning

Regeringen föreslår en rad förändringar vad gäller företrädesrätt till återanställning. Det handlar bl.a. om förlängning av anställningstiden, från sex månader under de två senaste åren till tolv månader under de senaste tre åren, för en arbetstagare som varit anställd hos samma arbetsgivare. Samma kvalifikationsstid ska gälla för rätt till besked att en tidsbegränsad anställning inte kommer att fortsätta.

Samtliga förslag i propositionen vad gäller företrädesrätten innebär försämrade möjligheter för arbetstagarna.

Miljöpartiet föreslår riksdagen att avslå regeringens samtliga förslag vad gäller företrädesrätt till återanställning.

Försvagad informationsskyldighet

Regeringen föreslår att till föräldralediga arbetstagare med tidsbegränsad anställning ska information om lediga tillsvidareanställningar och provanställningar lämnas direkt till arbetstagaren om han eller hon begärt det.

Därmed försvagas informationsskyldigheten då den nuvarande lydelsen innebär att informationen ska lämnas direkt, oavsett om den föräldralediga

Fel! Okänt namn på

arbetstagaren begärt det eller inte. Miljöpartiet föreslår att riksdagen avslår regeringens förslag.

Stockholm den 27 april 2007

Ulf Holm (mp)

Esabelle Reshdouni (mp)

Karin Svensson Smith (mp)

Mats Pertoft (mp)